

Wprowadzenie	7
Rozdział I. Cele, zakres i metodyka przeprowadzonych badań	11
1. Koncepcja realizacji badania	11
1.1. Uwagi wstępne	11
1.2. Cele i zakres badania	12
2. Metodyka badań	13
2.1. Analiza kształtowania się zjawiska migracji zarobkowych w latach 2008–2010 w województwie opolskim	14
2.1.1. Badania na obszarach wiejskich	14
2.1.2. Wstępne badania terenowe dotyczące skali migracji w miastach	17
2.2. Skutki zagranicznej migracji zarobkowej dla sfery fiskalnej	18
2.3. Prognoza trendów w odniesieniu do zjawiska migracji zarobkowych w województwie opolskim oraz ich wpływ na opolski rynek pracy	19
2.4. Rekomendacje działań w odniesieniu do zjawiska migracji zarobkowych i ich wpływ na sytuację społeczno-gospodarczą regionu oraz sferę fiskalną samorządów terytorialnych	19
3. Czasokres, harmonogram i przebieg badania	19
Rozdział II. Zagraniczne migracje zarobkowe z województwa opolskiego w świetle przeprowadzonych badań	23
1. Sytuacja demograficzna i zatrudnienie w układzie kraj/zagranica w badanych miejscowościach na obszarach wiejskich	23
1.1. Sytuacja demograficzna w badanych miejscowościach oraz nierejestrowana emigracja stała	23
1.1.1. Dane meldunkowe a rzeczywista liczba mieszkańców	23
1.1.2. Ludność w wieku przedprodukcyjnym, produkcyjnym i poprodukcyjnym	26
1.2. Zatrudnienie w kraju i za granicą wśród ludności w wieku produkcyjnym badanej populacji ludności wiejskiej	30
1.2.1. Udziały poszczególnych form zatrudnienia w kraju i za granicą oraz pozostawania bez pracy w badanej populacji ludności wiejskiej	30
1.2.2. Udziały poszczególnych form zatrudnienia w kraju i za granicą oraz pozostawania bez pracy w badanej populacji ludności wiejskiej w grupie ludności z podwójnym obywatelstwem	34
1.2.3. Udziały poszczególnych form zatrudnienia w kraju i za granicą oraz pozostawania bez pracy w populacji ludności wiejskiej w badanej grupie ludności z wyłącznie polskim obywatelstwem	38
2. Skala emigracji zarobkowej z wybranych miast województwa opolskiego	41
2.1. Ogólna charakterystyka badanej populacji	41
2.2. Udział osób podejmujących pracę za granicą w badanych grupach respondentów	43
2.3. Różnicowanie w udziale osób podejmujących pracę za granicą w podziale na ludność posiadającą podwójne oraz jedynie polskie obywatelstwo	46
3. Szacunek skali migracji zarobkowej z obszaru województwa opolskiego	49
3.1. Skala emigracji zarobkowej na obszarach wiejskich	49
3.2. Skala emigracji zarobkowej w miastach	50
3.3. Skala migracji zarobkowej z całego województwa	51
Rozdział III. Zmiany w zakresie zatrudnienia w kraju i za granicą na obszarach wiejskich w latach 2008–2010	53
1. Zmiany w zatrudnieniu w kraju i za granicą w latach 2008–2010	53
2. Zmiany w strukturze zatrudnienia ludności w kraju i za granicą w grupach płci i wieku w latach 2008–2010	71

Rozdział IV. Skutki migracji zarobkowej w sferze wpływów do budżetów samorządów terytorialnych i państwa	81
1. Szacunek transferu dochodów z migracji	81
2. Sposób redystrybucji zarobków transferowanych do kraju wraz z szacunkiem kwot przeznaczanych na poszczególne grupy wydatków	87
3. Próba szacunku kwot podatków pośrednich wpływających dodatkowo do budżetu państwa dzięki emigracji zarobkowej z województwa	89
4. Próba szacunku ubytków we wpływach do budżetów samorządów terytorialnych w województwie, powodowanych niezatrudnieniem migrujących w kraju i niepłaceniem przez nich podatku dochodowego	93
5. Próba porównania wywołanych migracją fiskalnych strat i zysków w regionie z resztą kraju	97
Rozdział V. Wnioski z prac analitycznych dotyczące zmian w charakterze migracji, wpływu kryzysu makroekonomicznego i perspektyw na przyszłość	101
1. Przemiany jakościowe w procesie migracji zagranicznej z Opolszczyzny – cechy najnowszej poakcesyjnej migracji	101
2. Zmiany w zakresie migracji i jej oddziaływania na sytuację w regionie spowodowane kryzysem gospodarczym	106
2.1. Wpływ kryzysu gospodarczego na proces migracji zagranicznej	106
2.2. Stabilizujący wpływ zagranicznej migracji zarobkowej na spowolnienie gospodarcze w regionie i w kraju	108
2.3. Oddziaływanie dwustronne pomiędzy kryzysem, emigracją i imigracją zarobkową	110
3. Długookresowe, pokryzysowe perspektywy dalszego kształtowania się procesów migracji zewnętrznych z województwa	110
Rozdział VI. Synteza diagnozy strategicznej – wnioski i rekomendacje w kontekście przygotowania nowej strategii rozwoju województwa	117
1. Punkt wyjścia: scenariusze migracji „dobrej” i „złej” z perspektywy rozwoju regionalnego województwa	117
2. Kluczowe wnioski diagnostyczne i związane z nimi problemy dla rozwoju województwa	119
3. Główne problemy regionu związane z procesami migracji zagranicznych i wynikające z nich zadania strategiczne. Rekomendowane działania	128
3.1. Główne problemy rozwojowe regionu związane z migracjami zagranicznymi	128
3.2. Zadania strategiczne w regionie. Rekomendowane działania	129
3.3. Najważniejsze sfery działań na poziomie indywidualnym, lokalnym, centralnym	137
Rozdział VII. Streszczenie i podsumowanie	141
1. Cele i zakres badań	141
2. Metodyka badań	142
3. Wyniki badań empirycznych dotyczących obecnej skali migracji	143
4. Zmiany w skali i strukturze migracji na obszarach wiejskich	145
5. Efekt dochodowo-popytowy migracji oraz migracyjny bilans fiskalny województwa	146
6. Przemiany w charakterze migracji oraz wpływ kryzysu	147
7. Kluczowe problemy związane z migracjami i ich skutkami	149
8. Zadania strategiczne	150
Rozdział VIII. Wyniki badań dotyczące zatrudnienia w kraju i za granicą w poszczególnych miejscowościach	153
Aneks	167
Kwestionariusz wywiadu	167
Ankieta	170
Bibliografia	173